

Uygulama ve Bireyi Değerlendirme Kılavuzu

Duygularım
1. Kitap

Düşüncelerim
2. Kitap

Davranışlarım
3. Kitap

EQ-SQ

Duygusal ve Sosyal
Becerileri Geliştiren
Kitaplar Serisi

TÜZDER
YAYINLARI

Kitaplar Nasıl Kullanılır?

Kodu telefonunuza okutarak hikayeyi sesli bir şekilde dinletebilirsiniz.

Farklı sosyal-duygusal gelişim alanlarını temsil eden beyin görselleri ile etkinliklerin çocuğun zihninde hangi alanları geliştirdiğini takip edebilirsiniz.

Sosyal ve Duygusal zekaya temas eden her bir etkinliğin kazanımını görmek için öncelikle bu alanı okuyunuz.

Her bir etkinliğin sosyal-duygusal gelişime katkısını, ebeveyn/educator olarak çocuğu nasıl yönlendirebileceğinizi ve destekleyebileceğinizi öğrenmek için bu alanı okuyunuz.

Çocuğun duygularını gösterebilmesine yardımcı olan "Duygu-metre" yi hikâyelerin bitiminde kullanmayı unutmayın!

Ev/Okul Ortamında Uygulama Esasları

- Kitaplara başlamadan önce ebeveyn/eğitimci tarafından kılavuzda yer alan ölçme ve değerlendirme soruları cevaplanmalıdır.
- Etkinliğe başlamadan önce sayfada yer alan notlar ebeveyn/eğitimci tarafından okunmalıdır. Burada yer alan yönlendirmelere göre çalışmalar gerçekleştirilmelidir.
- Kitapların giriş ve etkinlik sayfalarında yer alan beyin görselleri ile yapılan çalışmaların çocuğun gelişimine katkısını takip edebilirsiniz.
- Duygularım kitabında her hafta bir duygu teması üzerinden çalışmalar tamamlanmalıdır. Örneğin; bir hafta mutluluk hikayesi dinlenip, etkinlikleri yapılırken diğer hafta merak duygusunun hikayesi dinlenip, etkinlikleri yapılmalıdır.
- Düşüncelerim ve Davranışlarım kitapları belirlenmiş olan gelişim alanlarına göre haftalık olarak uygulanmalıdır.
- Kitaplardan alınacak verimi arttırabilmek için çalışmaların yapılacağı gün ve saat sabitlenmelidir. Örneğin; Pazartesi günü öğlen saat 13:00 gibi.
- Kutunun içerisinde yer alan “Duygu Evrenim” adlı oyunu kitap çalışmaları tamamlandıktan sonra belirlenen materyallerle oynanmalıdır.
- Kitap çalışmaları tamamlandıktan sonra çocuğun gelişimini görebilmek için ebeveyn/eğitimci tarafından kılavuzda yer alan ölçme ve değerlendirme soruları tekrar cevaplanmalıdır.
- Kitaplar hem bireysel hem de toplu uygulamalar için uygundur.

Duygusal Beceriler

Öz Yeterlilik: Çocuğun bir işte ya da görevde başarılı olabilmesi için, sahip olunması gereken bilgi ve becerilerin kendinde olup olmadığına dair inancıdır. Bir işte başarılı olabilmek için sadece bilgi ve beceri yeterli değildir, çocuğun kendine yönelik inançları da başarısını etkileyen önemli bir faktördür. Buna bağlı olarak çocuğunuzu değerlendirin;

- ☐ Yeni bir durumla karşılaştığında ne yapması gerektiğini bilir.
- ☐ Beklenmedik bir durumda nasıl davranması gerektiğini bilir.
- ☐ Bir sorunla karşılaştığında onu çözebilmeye yönelik birçok fikir geliştirebilir.
- ☐ Çevreyle iletişim kurma konusunda kendine güvenir.
- ☐ Yeteneklerinin farkındadır.

Öz Yeterlilik Yorumlama/Puanlama

- **1-2 Puan/Geliştirilmeli:** Öz yeterlilik becerisi zayıf olan çocuğun motivasyon ve yeni şeyleri öğrenme yönelik isteği daha zayıftır. Günlük hayat içerisinde zorluklarla karşılaştığında yüzleşmekten kaçınabilir veya bu durumun üstesinden gelebilmek için çaba sarf etmeyebilir. Çocuğun kendine dair oluşturduğu "Ben yetersizim." algısı ilerleyen süreçlerde akademik ve sosyal hayatını olumsuz yönde etkilemektedir.
- **3-4-5 Puan/Gelişmiş:** Kendine dair yeterlilik duygusu gelişmiş olan çocuk, olumlu yönde sosyal, duygusal ve bilişsel gelişim gösterir. Kendi başına karar verebilir ve bunun sonucunda oluşan durumlara göre hareket edebilir, sorumluluklarını üstlenebilir.

Öz Yönetim: Çocuğun duygularını, düşüncelerini ve davranışlarını farklı durumlarda göre düzenleyebilmesidir. Öz yönetim becerisi; stresi yönetebilmeyi, hazzı erteleyebilmeyi, kendini motive edebilmeyi, hedeflerine yönelik çalışabilmeyi kapsar. Örneğin; yapmayı çok istediği bir şey gerçekleşmediğinde isteklerini erteleyebilmesi ve olumsuz duygularını kontrol ederek olumluya dönüştürebilmesidir. Buna bağlı olarak çocuğunuzu değerlendirin;

- ☐ Duyguları birbirinden ayırt edebilir.
- ☐ İçerisinde bulunduğu duruma uygun olan duygularını gösterebilir, ifade edebilir.
- ☐ Olumsuz duygular hissettiğinde kendini olumlu duygulara yönlendirebilir.
- ☐ Öfkelenildiğinde veya üzüldüğünde bu duyguyu kontrol edebilir, davranışlarını yönlendirebilir.
- ☐ İstek ve taleplerini erteleyebilir.

Öz Yönetim Yorumlama/Puanlama

- **1-2 Puan/Geliştirilmeli:** Öz yönetim becerisi zayıf olan çocuk, duygu ve davranışlarını yönetmekte güçlük çeker. İstek ve arzularını erteleyemez. Bunlara bağlı olarak çevresindekilerle çatışmaya girebilir, akranlarına göre daha fazla benmerkezci davranışlar sergileyebilir. Öfkelerini daha yoğun hissedebilir.
- **3-4-5 Puan/Gelişmiş:** Öz yönetim becerisi gelişmiş olan çocuk, başarısızlıklarla karşılaştığında buradan kendine ders çıkartabilir. Herhangi bir olay ya da durum karşısında duygularına dair farkındalığı yüksek olduğu için hazırlıklıdır. Öfke, kızgınlık, kaygı gibi yoğun duygularını yönetebilir ve olumlu duygulara dönüştürebilir.

Öz Farkındalık: Çocuğun "ben kimim" sorusuna verebildiği cevaptır. Biricik ve özel kimliğiyle ilgili farkındalığa sahip olmasıdır. Güçlü ve zayıf yönlerini bilerek kendisi ile ilgili gerçekçi bir değerlendirme yapabilmesidir. Çocuğun duygusal, bilişsel ve bedensel olarak yapabileceklerini biliyor olması ve buna göre hareket etmesidir. Buna bağlı olarak çocuğunuzu değerlendirin;

- ☐ Ne hissettiği bilir
- ☐ Ne istediğini bilir
- ☐ İstek ve taleplerine göre hareket edebilir
- ☐ İlgili yeteneklerinin farkına varabilir
- ☐ Duygu ve davranışlarının ileriye dönük nelere sebep olabileceği veya ne gibi sonuçlar oluşturabileceğinin farkına varabilir

Öz Farkındalık Yorumlama/Puanlama

- **1-2 Puan/Geliştirilmeli:** Öz farkındalık becerisi zayıf olan çocuk, kendisinin duygu, düşünce ve becerilerinin farkına varmakta güçlük çeker. Duygusal olarak daha hassas, alıngan davranışlar sergileyebilir. Buna bağlı olarak çevresindekilerle çatışma yaşayabilir. Kendine dair farkındalığı az olduğu için fikir sormaktan kaçınır veya yapılan geri bildirimleri olumsuz olarak değerlendirebilir.
- **3-4-5 Puan/Gelişmiş:** Öz farkındalık becerisi gelişmiş olan çocuk, ne istediğini, herhangi bir durum karşısında ne hissettiğini veya nasıl davranması gerektiğini bilir. Bunlara bağlı olarak duygu, düşünce, istek ve taleplerini rahatça ifade edebilir. Böylelikle, çevresine karşı daha uyumlu davranışlar sergiler.

Duygusal-Sosyal Beceriler

Baş etme Stratejileri: Çocuğun, karşılaştığı zorlukları gidermek, kontrol altında tutmak ve olumsuzlukları azaltmak için gösterdiği duygusal ve davranışsal çabadır. Sosyal hayat içerisinde onu zorlayan duygu ve davranışları yönetebilmesi, üstesinden gelebilmesidir. Buna bağlı olarak çocuğunuzu değerlendirin:

- ☐ Herhangi bir durumla baş edebilmek için ne hissettiğini tanımlayabilir
- ☐ Olumsuz duygular hissettiğinde (stres, üzüntü, öfke vb.) bunu olumluya çevirebilmek için farklı davranışlara yönelebilir (oyun oynamak, konuşmak, resim yapmak vb.)
- ☐ Stresli durumlar karşısında çözüm üretebilir
- ☐ Olumsuz duygu ve durumlarla mücadele edebilir

Baş etme Stratejileri Becerileri Yorumlama/Puanlama

- **1-2 Puan/Geliştirilmeli:** Baş etme becerisi zayıf olan çocuk, karşılaştığı problemleri çözmekte zorlanır. Öfke ve endişe duygularını yoğun hisseder ve tepkilerini kontrol etmekte güçlük yaşar. Çevresindeki olumsuzluklara karşı kendisini korumakta ve buna bağlı olarak sosyal hayata uyum sağlamakta zorlanır.
- **3-4 Puan/Gelişmiş:** Baş etme becerisi gelişmiş olan çocuk, karşılaştığı sorunların psikolojik ve fizyolojik sağlığına zarar verici etkilerinden kendisini koruyabilir.

Problem Çözme: Çocuğun, belli bir durum çerçevesinde düşünebilmesi, ne yapacağına, nasıl yapacağına karar verebilmesi, elindeki imkanları kullanabilmesi ve böylelikle çözüme ulaşabilmesidir. Buna bağlı olarak çocuğunuzu değerlendirin:

- ☐ Problemin veya sorunun ne olduğunu anlayabilir
- ☐ Problemler karşısında duygu ve düşüncelerini ifade edebilir
- ☐ Bir problem veya sorunla karşılaştığında çözmek için çaba sarfeder
- ☐ Günlük hayatta (oyun oynarken, yemek yerken vb) planlama yapabilir
- ☐ Problemi çözebilmek için farklı seçenekleri değerlendirebilir

Problem Çözme Becerileri Yorumlama/Puanlama

- **1-2 Puan/Geliştirilmeli:** Problem çözme becerisi zayıf olan çocuk, karşılaştığı güçlükleri yönetmekte zorluk yaşar. Buna bağlı olarak, kaygı, korku, stres gibi zorlayıcı duyguları daha yoğun hisseder ve bulunduğu sosyal çevreden kendini soyutlayıcı davranışlarda bulunur.
- **3-4-5 Puan/Gelişmiş:** Problem çözme becerisi gelişmiş olan çocuk, kaygı oluşturan durumlarla daha rahat başa çıkabilir ve daha sağlıklı karar verebilir. Sosyal ilişkilerinde sorunlara karşı daha çözümçül davranışlar benimser. Buna bağlı olarak, kaygı, stres, içer kapanıklık gibi zorlayıcı duygularla baş edebilir.

Pozitif Düşünme: Çocuğun, karşı karşıya kaldığı durum, davranış ve tutumların olumlu yönlerini görebilmesidir. Her koşulda yapabilecek bir şeylerin olduğunu bilmesi ve olumlu düşünceler geliştirebilmesidir. Buna bağlı olarak çocuğunuzu değerlendirin:

- ☐ Karşılaştığı olumsuz durum ya da duyguları kabul edebilir
- ☐ Problem çözmeye yönelik olumlu bakış açısı geliştirebilir
- ☐ Hayal kurabilir
- ☐ Bir sorun olduğunda, onu bir sorun olarak değil de, olumlu yönde yararlanılacak bir fırsat olarak görebilir
- ☐ Olaylara olumlu açıdan bakabilir

Pozitif Düşünme Becerileri Yorumlama/Puanlama

- **1-2 Puan/Geliştirilmeli:** Pozitif düşünme becerisi zayıf olan çocuğun, kendine dair farkındalığı düşüktür. Kendini sıklıkla çevresindeki kişilerle karşılaştırıp, yetersiz görme eğilimindedir. Buna bağlı olarak, kendine ve çevresindeki olaylara dair genellikle negatif bir bakış açısı benimser.
- **3-4-5 Puan/Gelişmiş:** Pozitif düşünme becerisi gelişmiş olan çocuk, kendine dair saygısı ve farkındalığı yüksektir. Buna bağlı olarak, gelişmeye ve değişmeye açıktır, hızlı değişimlere zaman kaybetmeden ayak uydurabilir. Hedeflerine ulaşabileceğine dair inancı yüksektir. Olumlu bakış açısıyla problemlere rahatlıkla çözüm üretebilir. Her koşulda alternatif üretebilir ve kolay uyum sağlayabilir.

Karar Verme: Çocuğun, herhangi bir olay veya durum karşısında ne hissedeceğine, nasıl davranacağına, alternatifler arasından hangisini seçeceğini belirleyebilmesidir. Bu beceri bir yönüyle seçim yapmayı bir yönüyle de sorumluluk almayı içermektedir. Buna bağlı olarak çocuğunuzu değerlendirin:

- ☐ Giysilerini kendi seçebilir
- ☐ Oyun ve dinlenme zamanlarına kendi karar verebilir
- ☐ Yaşının gerektirdiği kadar günlük ihtiyaçlarını giderebilir
- ☐ Günlük hayatta meydana gelen durumlar karşısında nasıl davranması gerektiğine karar verebilir
- ☐ Hissettiği olumsuz duygulara karşı (stres, üzüntü, öfke vb.) düşünce ve davranışlarını doğru yönlendirebilir

Karar Verme Becerileri Yorumlama/Puanlama

- **1-2 Puan/Geliştirilmeli:** Karar verme becerisi zayıf olan çocuk, seçimlerini doğru değerlendiremediği için onu zorlayan duyguları daha yoğun hisseder. Örneğin; iki seçenek sunulduğunda hangisini daha çok istediğini ve ona getirisinin ne olduğunu anlamakta güçlük çeker. Buna bağlı olarak, öfke, kaygı, üzüntü gibi duyguları daha yoğun yaşar.
- **3-4-5 Puan/Gelişmiş:** Karar verme becerisi gelişmiş olan çocuk, seçimlerini doğru değerlendirerek aldığı karar sonucunda kendisine ne gibi sonuçlar getirebileceğini tahmin edebilir. Bunu yaparak aynı zamanda sorumluluk duygusunu ve doğru ile yanlış, uygun ile uygun olmayan arasındaki davranış farklılıklarını daha rahat görür. Kendine dair güveni olan, sorumluluklarını üstlenebilen davranışlarda bulunur.

Sosyal Beceriler

Empati: Çocuğun, kendisini karşısındaki kişinin yerine koyarak onun duygularını ve düşüncelerini anlamaya çalışması, kendi davranışlarının başkalarını nasıl etkileyeceğini düşünebilmesidir. Empati, tüm çocuklarda eşit olarak ortaya çıkan doğuştan gelen bir yetenek değil, yaşa bağlı gelişen, öğretilmesi ve öğretilmesi gereken bir yetenektir. 1 ve 2 yaşındaki bebek gördüğü insanların davranışlarını taklit ederek duygularını anlamaya çalışırken; 2-3 yaş döneminde duyguları taklit etmeye başlar. Böylelikle 3-5 yaşlarına geldiklerinde diğer insanların kendisinden farklı duygu ve düşünceleri olduğunu fark ederek buna göre davranışlarını geliştirmeye başlar. 6 ve 9 yaşlarında soyut düşünme ve dil becerisinin gelişmesiyle birlikte empati tam anlamıyla başlamış olur. Buna bağlı olarak çocuğunuzu değerlendirin:

- ☐ Kendi duygularını anlayabilir
- ☐ Başkalarının duygularını, ne hissettiğini önemser
- ☐ Birisi kendini iyi/kötü hissettiğinde onun ne hissettiğini anlayabilir
- ☐ Çevresindeki insanların duygularına göre hareket edebilir
- ☐ Üzgün veya neşeli birini gördüğünde duygusal olarak etkilenir

Empati Becerisi Yorumlama/Puanlama

- **1-2 Puan/Geliştirilmeli:** Empati becerisi zayıf olan çocuk, benmerkezci olma eğilimindedir. Çevresindeki kişilerin ne hissettiğine veya düşündüğüne yönelik uygun davranışlar geliştirmekte güçlük çeker. İçinde bulunduğu gruba uyum sağlamakta, başkalarına anlayışla yaklaşmakta ve insanları olduğu gibi kabul etmekte zorlanır. Buna bağlı olarak sosyal ilişkileri zayıftır,
- **3-4-5 Puan/Gelişmiş:** Empati becerisine sahip olan çocuk, hem kendi hem de karşısındaki kişinin duygularını anlayabilir. Yaşanan bir olay karşısında, diğerlerinin neler hissedebileceğini ve neyin iyi geleceğini, o an neye ihtiyaç duyduklarını düşünebilir. Yaşanan duygu veya duruma uygun tepkiler verir. Böylelikle sosyal çevresine daha iyi uyum sağlayabilir.

İletişim Becerileri: Çocuğun, duygu ve düşüncelerini ifade edebilme, karşısındakini dikkatle dinleme ve söylediklerine tepki verebilme, çevresindekilerle konuşmayı başlatma ve sürdürme gibi becerileri kapsamaktadır. Buna bağlı olarak çocuğunuzu değerlendirin:

- ☐ İlişki başlatabilir ve sürdürebilir
- ☐ Bir gruba dahil olabilir ve uyum sağlayabilir
- ☐ İletişim içerisinde jest ve mimiklerini kullanabilir
- ☐ Sohbet edebilir
- ☐ Arkadaş çevresi geniştir
- ☐ Yapmak istemediği bir şey olduğunda "hayır" diyebilir
- ☐ Yüz ifadelerini tanıır ve ona göre hareket edebilir

İletişim Becerileri Yorumlama/Puanlama

- **1-3 Puan/Geliştirilmeli:** İletişim becerisi zayıf olan çocuk, kendisini ifade edemez ve karşısındakini anlayamaz. Duygu ve düşüncelerini rahatça dile getiremediği için çevresindekilerle konuşmayı başlatma ve sürdürmekte zorlanır. Buna bağlı olarak sosyal bir çevre edinmekte, gruba dahil olmakta ve uyum sağlamakta güçlük yaşar.
- **4-7 Puan/Gelişmiş:** İletişim becerisi gelişmiş olan çocuk, hem kendisinin hem de çevresindeki kişilerin duygu ve düşüncelerinin farkındadır. Buna bağlı olarak kendi iyi ifade eder, rahatça ilişki kurabilir, böylelikle sosyal hayata daha rahat uyum sağlar.

Sosyal Uyum: Çocuğun içinde bulunduğu çevre ile sağlıklı ve dengeli bir ilişki kurabilmesi ve sosyal becerileri (işbirliği, hoşgörü, sırasını bekleme, takdir etme, paylaşma, yardımlaşma, yönetme ve yönetilme, eşgüdüm içinde çalışma gibi) sayesinde bu ilişkiyi sürdürebilmesi sosyal uyum olarak adlandırılır. Buna bağlı olarak çocuğunuzu değerlendirin:

- ☐ Oyun ve etkinlikte kurallara uygun davranır
- ☐ Ortak kullanılan ve kendisine ait olan eşyaları çevresindeki kişilerle paylaşabilir
- ☐ Kurallara uygun davranılmadığında çevresindeki kişilere uyarılarda bulunabilir
- ☐ İçerisinde bulunduğu sosyal çevreye uyum sağlayabilecek nitelikte duygularını yönlendirebilir. (Örneğin; öfkesini kontrol edebilmesi)
- ☐ Çevresindeki canlılara karşı ayrımcılık veya dışlama gibi davranışlar sergilemez

Sosyal Uyum Becerileri Yorumlama/Puanlama

- **1-2 Puan/Geliştirilmeli:** Sosyal uyum becerisi zayıf olan çocuk, işbirliği sağlamakta zorlanır. Sırasını bekleme, paylaşma, yardımlaşma, yönetme ve yönetilme, eşgüdüm içinde çalışma gibi uyum gerektiren davranışlar sergileyemediği için toplum içerisinde güven ve aidiyet duygusunu hissetmekte güçlük çeker.
- **3-4-5 Puan/Gelişmiş:** Sosyal uyum becerisine sahip olan çocuk, çevresiyle etkileşim içerisindedir. Toplumda kabul görülen temel ahlak ve görgü kurallarına uygun hareket eder. İçerisinde bulunduğu duruma yönelik sabretme, özveride bulunma, yardımlaşma gibi davranışlar sergiler. Böylelikle, toplum içerisinde aidiyet ve güven duygusuyla hareket eder.

Sosyal Beceriler

Sosyal Farkındalık: Çocuğun içinde bulunduğu çevreyi tanıması ve etkileşimde bulunduğu insanların duygu ve davranışlarını doğru bir biçimde yorumlayabilme becerisidir. Buna bağlı olarak çocuğunuzu değerlendirin:

- ☐ Görgü kurallarını bilir ve bu kurallara uygun davranabilir
- ☐ Çevresine zarar verecek durumların farkındadır ve bunlardan kaçınacak davranışlar sergileyebilir
- ☐ Okuldaki/Evdeki görev ve sorumluluklarının farkındadır ve yerine getirmede olduğu olası sonuçları tahmin edebilir
- ☐ Canlılara sevgi ve saygı göstermesinin toplumsal bir görev olduğunu bilir
- ☐ Kendisinden farklı olan bireylere saygı göstermesi ve hoş görülme davranması gerektiğinin farkındadır

Sosyal Farkındalık Becerileri Yorumlama/Puanlama

• **1-2 Puan/Geliştirilmeli:** Sosyal farkındalık becerisi zayıf olan çocuk, toplumsal hayat içerisinde üzerine düşen görev ve sorumluluklarını yerine getirmekte zorlanır. Çevresindeki canlılara karşı duyarlılığı yeterince gelişmemiştir. Bu sebeple, saygı gösterme, yardım etme, paylaşımda bulunma gibi temel davranışları sergilemekte güçlük yaşar.

• **3-4-5 Puan/Gelişmiş:** Sosyal farkındalık becerisine sahip olan çocuk, çevresinde olup bitenlerin rahatça farkına varır ve buna uygun davranışlar sergileyebilir. Çevresindeki canlılara karşı duyarlıdır. Bu sebeple, saygı gösterme ve paylaşma gibi temel becerileri kolaylıkla edinir. Böylelikle, toplumsal değerlere uygun davranışlar geliştirir.

Sosyal Sorumluluk: Çocuğun, evde, okulda ve yaşadığı çevrede kendine ve başkalarına karşı yerine getirmesi gereken görevlerin farkında olması ve bunları yerine getirebilmesidir. Buna bağlı olarak çocuğunuzu değerlendirin:

- ☐ Yemek ve uyku saatlerini bilir, buna uygun davranabilir
- ☐ Eşyalarını toplayabilir, okula veya parka giderken eşyalarını kendisi taşıyabilir
- ☐ Kendisinin ve başkalarının hakları olduğunu bilir ve buna uygun davranabilir
- ☐ Çevresindeki canlılara zarar vermez ve saygı gösterebilir
- ☐ Yanlışlıkla döktüğü veya kıldığı bir şey olduğunda sorumluluğu üstlenebilir
- ☐ Canlıların (hayvan, bitki) bakımını üstlenebilir

Sosyal Sorumluluk Becerileri Yorumlama/Puanlama

• **1-3 Puan/Geliştirilmeli:** Sosyal sorumluluk becerisi zayıf olan çocuk, hem kendi hem de çevresine karşı yapması gerekenleri yerine getirmekte zorluk yaşar. Evde veya okulda üstlenmesi gerekenleri kavramakta güçlük çeker buna bağlı olarak dağınık, sorumluluk bilinci zayıf, eşyalarını sık sık kaybeden davranışlar sergiler. Kendisinden başlayarak sosyal çevresine doğru genişleyen bu çemberde, davranış problemleriyle sıklıkla karşılaşılır.

• **4-6 Puan/Gelişmiş:** Sosyal sorumluluk becerisine sahip olan çocuğun, sorumluluk bilinci gelişmiştir. Hem kendine hem de başkalarına karşı sorumluluklarını bilir ve buna göre hareket edebilir. Temel ahlaki değerleri benimser. Böylelikle, eşyalarına ve çevreye karşı zarar verici, hak ihlal edici davranışlardan kaçınır.

Sosyal Beklenti: Çocuğun, çevresindeki kişilerden beklediği tutum ve davranışlardır. Sevdiği birinden ilgi görme, başarıları karşısında takdir edilme isteği sosyal beklentilerin temsidir. Bu beklentilerin çevre tarafından karşılanması sosyal etkileşimlerde büyük yarar sağlamaktadır. Buna bağlı olarak çocuğunuzu değerlendirin:

- ☐ Aile/arkadaşlarına karşı olan istek ve taleplerini dile getirebilir
- ☐ Kendisinden beklenen davranışın farkına varabilir (saygı, sevgi göstermek, yardım etmek)
- ☐ Çevresindeki kişilere güzel sözler söyler, olumlu davranışlarda bulunur ve benzerlerini bekler
- ☐ Başarı veya başarısızlıklarında çevresinden duygusal/davranışsal destek bekler

Sosyal Beklenti Becerileri Yorumlama/Puanlama

• **1-2 Puan/Geliştirilmeli:** Sosyal beklentisi zayıf olan çocuk, hem kendisinin hem de çevresindekilerin istek ve beklentilerinin farkına varmakta güçlük çeker. Buna bağlı olarak sosyal etkileşimlerinde duygularını yansıtamaz, saygı, ilgi, sevgi gibi kavramları görmekte ve göstermekte zorlanır.

• **3-4 Puan/Gelişmiş:** Sosyal beklentiye sahip olan çocuk, hem kendisinin hem de çevresindekilerin istek ve beklentilerinin farkındadır. Böylelikle başkalarının davranışlarını ön görerek kendi davranışlarını duruma uygun olarak düzenler. Sosyal hayatında duygu ve düşüncelerini iyi yansıtabildiği için güçlü ilişkiler kurar. Kolaylıkla arkadaş edinebilir.

